

Úvod do studia literatury a literární vědy

doc. PhDr. Ondřej Sládek, Ph.D.
podzim 2019

Základní údaje o kurzu:

- Uvedení do problematiky studia literatury
- Uvedení do **dějin** a základních problémů literární vědy

- Studium literatury
- Literární věda?
- Je možná věda o literatuře?
- Jak studovat literaturu?
- Co je předmětem studia? Co je literatura?

Předmět studia: literatura (?)

Seznam

Pět kilogramů cukru,
1l mléka,
10 rohlíků,
tři balíčky čokolády
a dva balíčky kávy,
- něco k snídani,
co máš rád.

Podzim

Shrabovat listí v parcích, jaká klidná práce.
přecházet sem a tam a pomalu se vracet,
jako se vrací čas, jako se vrací dálka,
nostalgická jak známky na obálkách.

Našel jsem dopis, jenom tužkou psaný,
Smazaný deštěm, zpola roztrhaný.

Ó dobo dopisů, kde jsi, kde jsi?
jak Rilke psal jsem dlouhé dopisy;
teď mlčím, sbohem, přišel listopad.
Ryšaví koně vyjíždějí z vrat.

Literatura?

- písemnictví
(písemně zaznamenané projevy)
- texty (l. *textum* = tkanina)
- věty
- Slova == slovesné umění

literatura z lat. *littera* = písmeno

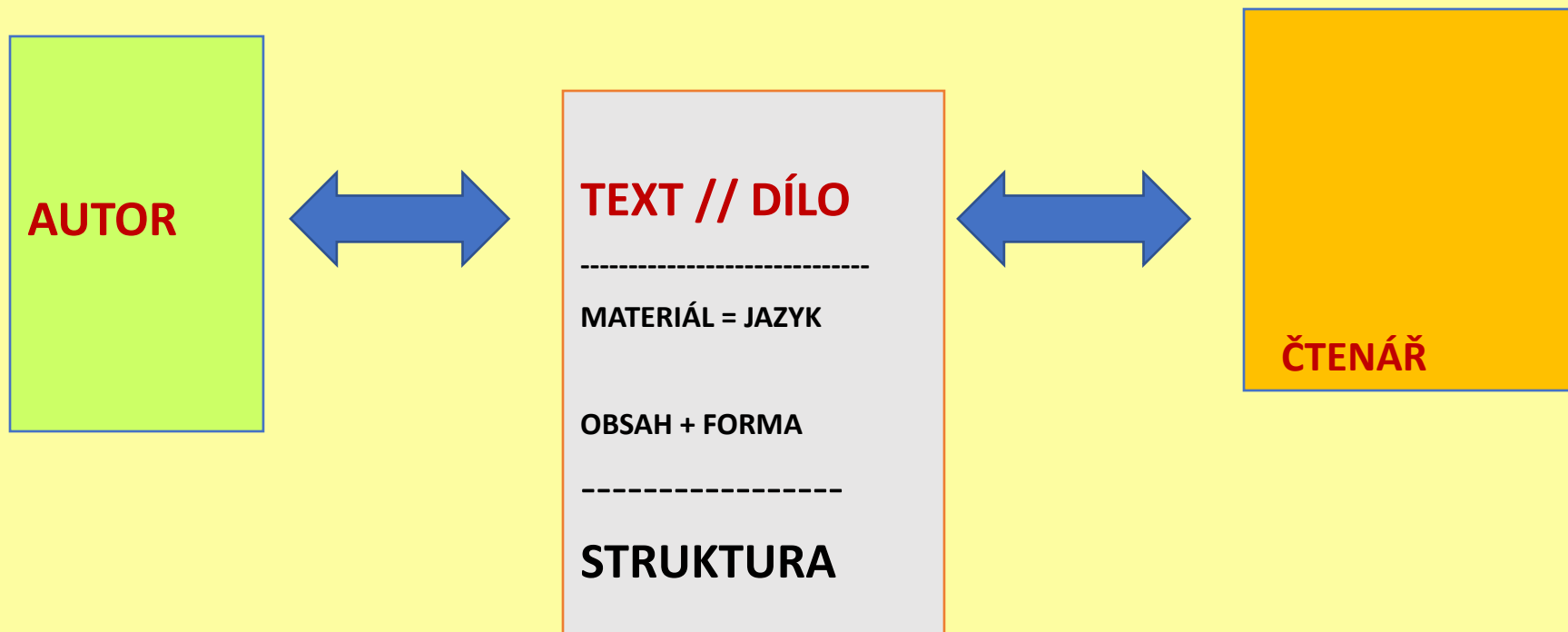
/.../

Ó moře, moře, život pospíchá,
ó moře, čím je ti mé hoře.
Z tichosti vzejít, přejít do ticha,
ó moře, moře, život pospíchá,
jako tvé vlny, jako roste tráva,
i když se skončí nikdy nepřestává,
hvězdy jsou větší než tvůj svit,
pták vzlétá, člověk by chtěl žít
a hyne rychle jako jitřní zoře,
ó moře, čím je mi tvé hoře!

Literatura:

- Slovesné umění = jedno z mnoha umění
- Umění jako estetické osvojení světa a života
- Texty/slova + estetická funkce (zvl. způsob zpracování, výběr materiálu, estetické vyjádření a prožití atd.)
- Vědecké poznání a umělecké pochopení

Literární komunikace

Kurz: Úvod do studia literatury a literární vědy

Studium:

- Studijní materiály
- Povinná literatura
- Konzultační hodiny

Požadavky k ukončení:

1. Docházka (absence, omluvy)
2. Povinná literatura
3. Referát (prezentace v odevzdáárně)
4. **Test** (minim. 70 bodů; tj 70%)
 - část **historická** (40 bodů max)
 - část **teoretická** (60 bodů max)

Studium:

- Způsoby čtení literatury
- Čtenářský deník
- Záznamy a výpisky
- Způsoby bibliografických zápisů
- Psaní
- Tvorba vědeckých prací
- Plagiátorství

Zdroje:

- Knihovny, archivy
- Budování vlastní knihovny

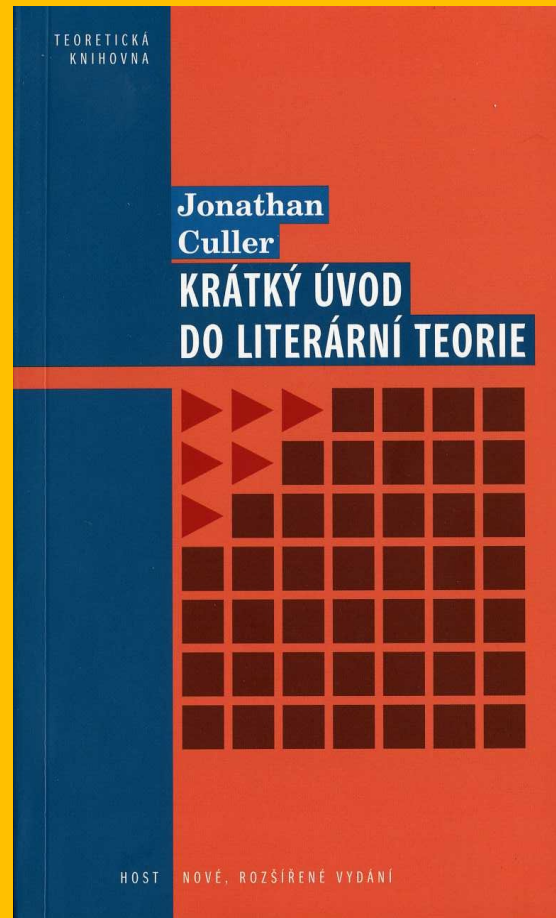
- Internet = nutnost výběru a hodnocení dat

- Elektronické zdroje (weby, iliteratura, nakladatelství)

Zdroje pro literární vědu (ÚČL AV ČR)

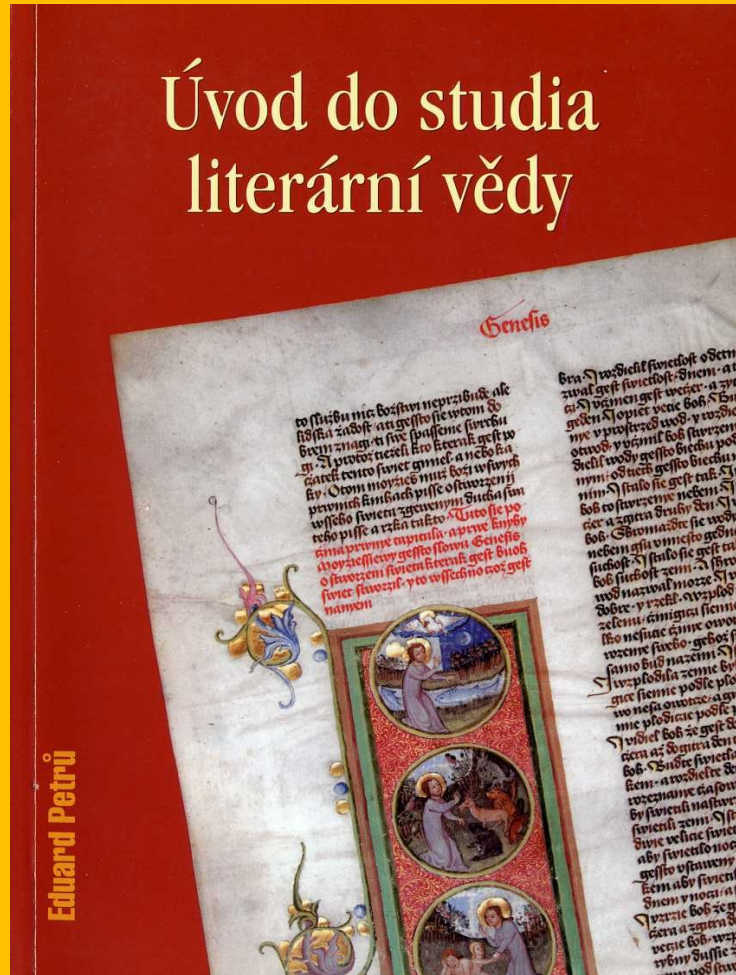
www.ucl.cas.cz

Studijní literatura: přehled

Základní literatura: Úvody

Úvod do studia literární vědy

Robert Ibrahím • Petr Plecháč • Jakub Říha

Úvod do teorie verše

22

1	TEORIE VERŠE 7
2	VERŠ A PROZA 9
3	PROZODIE 13
3.1	Slabika v češtině 13
3.2	Kvantita (délka) v češtině 14
3.3	Přizvuk v češtině 14
3.4	Přizvukové taktý 15
4	AKUSTICKÁ SYSTÉMY 17
4.1	Sylabický verš 18
4.1.1	Dispozice 18
4.1.2	Klasická 19
4.2	Časoměrný verš 20
4.2.1	„syntaktická časomíra“ („syntakticky sylabický verš“, „sylabočasoníra“, sílská metrika) 21
4.2.2	„rytmická časomíra“ 22
4.3	Tonický verš 27
4.4	Tónový verš 27
4.5	Sylabotónový verš 27
5	MONOSYLABOTÓNISMUS 29
5.1	Rozpěnlivost jazyka a metra 31
5.2	Rým a rytus 36
5.2.1	Kanonicke verše 38
5.2.2	Metrické verše 39
5.3	Impré a klauzule 40
5.4	Strofa, slozka, lereze 42
5.5	Rytmická sílona 43
5.6	Verš a rým
6	HEMISTICH, BĚHSTOPÝ, BEZROZDĚLNÝ, UVOLNĚNÝ, VOLNÝ VERŠ 51
6.1	Rým
6.2	BĚHSTOPÝ VERŠ 51
6.3	Uvolněný verš 52
6.4	Uvolněný verš 54
6.5	Volný verš
7	RÝM
7.1	Rýmová a nerýmová verš 61
7.2	Rým a versifikáční systém 61
7.3	Kanonizace, dekanonizace, kanonický rým 61
7.4	Popis rýmu 62
7.5	„Rýmová rovina“ 62
7.6	Strofaická rovina 70
7.7	Sylabický rým 78
7.8	Rým ve volném verši 78
8	STROFIKA 81
8.1	Metrický verš 82
8.2	Strofičkový verš 83
8.2.1	Časoměrné strofy 83
8.2.2	Sylab(otón)ická strofika 86
9	VERŠ A VÝZNAM 101
10	VERŠ A PŘEKLAD 103
11	DĚJINY ČESKÉHO VERŠE 107
12	TRADIČNÍ ROZMĚRY 111
12.1	Hexametr a pentametr 111
12.2	Blankvers 116
12.3	Alexandrin 118

STRU

Slovník
literárněvědného
strukturalismu

A—Z

KTU

RRAAAA

LLII

Ondřej
Sládek & kol.
Host

SSIMU

JAN LEHÁR
ALEXANDR STICH
JAROSLAVA JANÁČKOVÁ
JIŘÍ HOLÝ

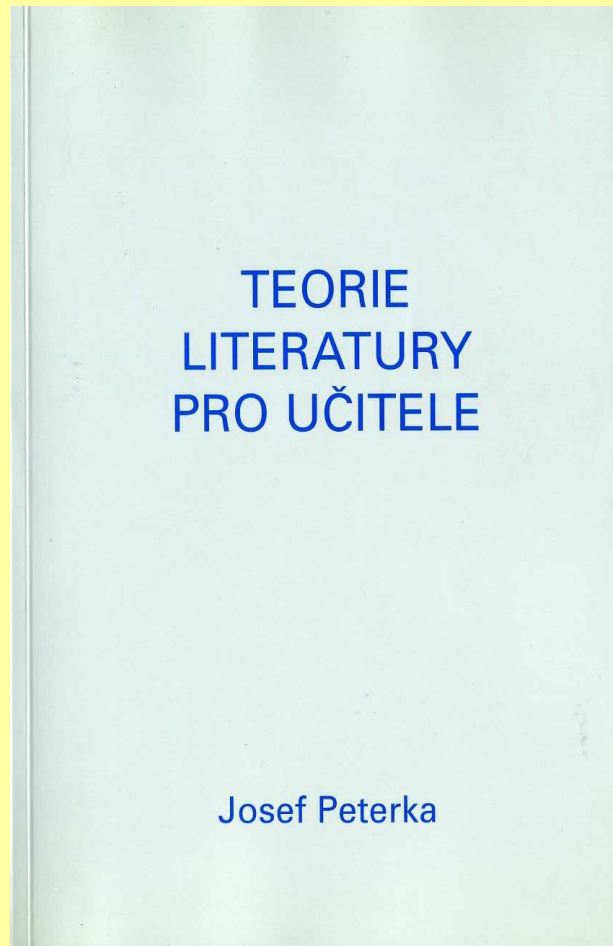
ČESKÁ LITERATURA

OD POČÁTKŮ K DNEŠKU

NAKLADATELSTVÍ
LIDOVÉ NOVINY

Další doporučená literatura

Interpretace textů

(nejen) ke státní maturitě

Robert Ibrahim a kol.

Úvod do studia
literatury
a interpretace díla

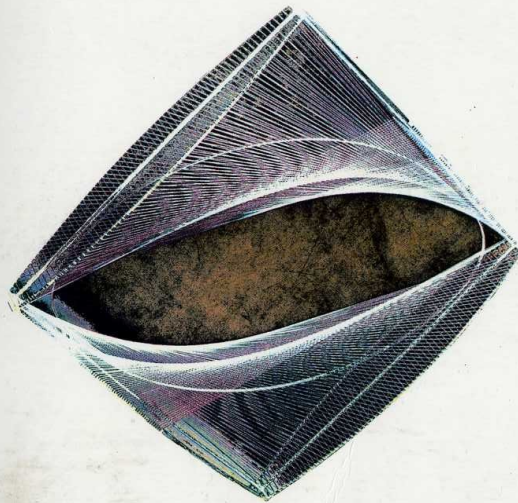
Poetika

ČESKOSLOVENSKÝ
SPISOVATEL
PRAHA

Josef
Hrabák

RENÉ WELLEK / AUSTIN WARREN

TEORIE
LITERATURY

**Terry Eagleton Úvod
do literární teorie**

TEORETICKÁ
KNIHOVNA

Petr A. Bílek

**HLEDÁNÍ
JAZYKA
INTERPRETACE**

k modernímu
prozaickému textu

HOST

TEORETICKÁ
KNIHOVNA

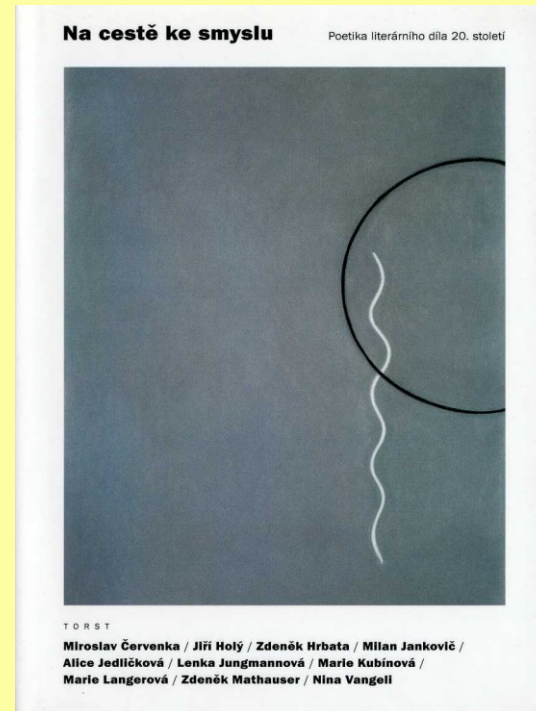
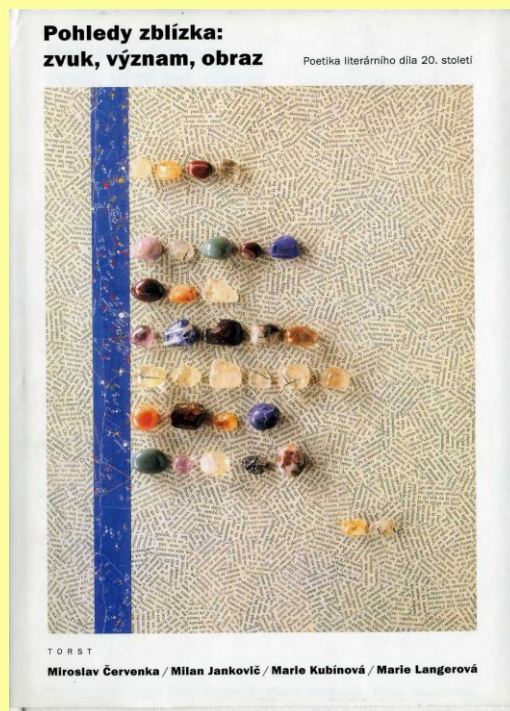
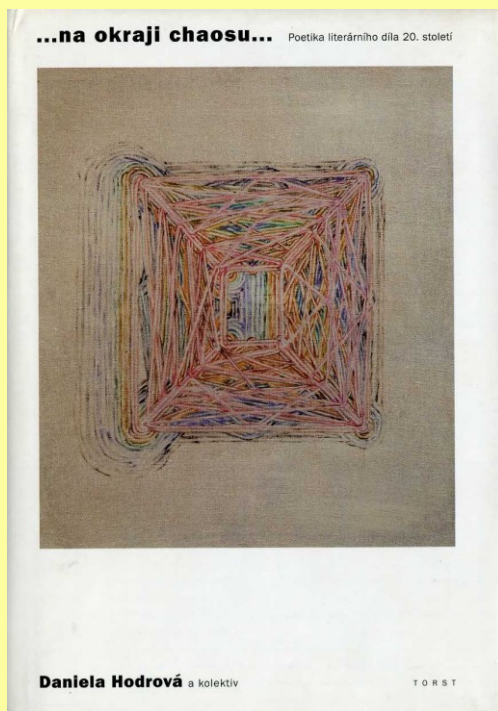
**Antoine
Compagnon**

DÉMON TEORIE

Literatura a běžné myšlení

HOST

Poetika literárního díla 20. století

IRÍ
OPELÍK

JAK ČÍST
POEZII

JIRÍ

BRABEC

MIROSLAV

ČERVENKA

MOJMÍR

GRYGAR

VLADIMÍR

KARFÍK

VĚRA

KARFÍKOVÁ

ZDENĚK

PEŠAT

Jak se dělá báseň

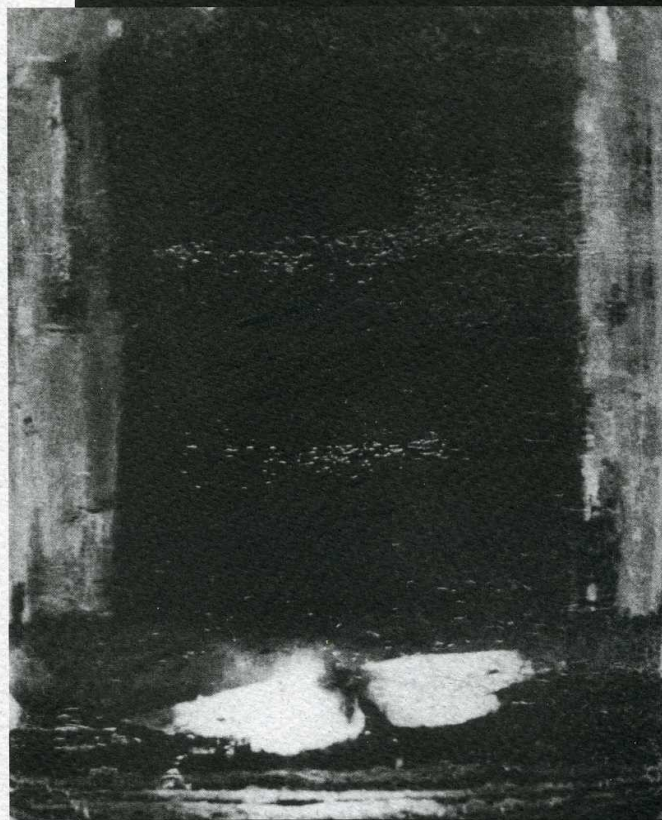

*Uspořádal
Jan Zábrana*

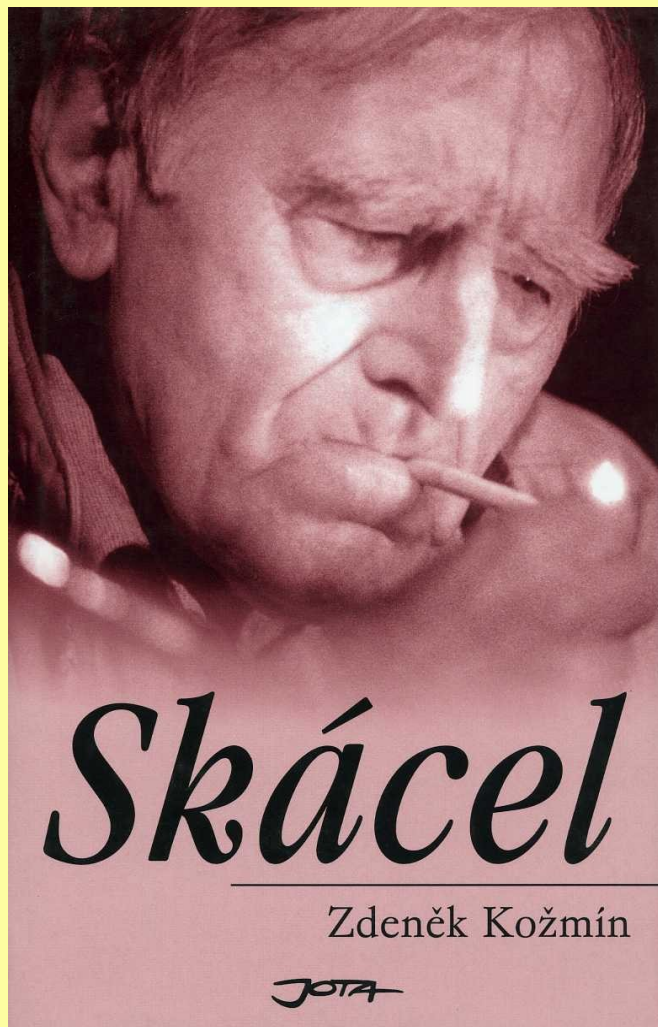
Mladá fronta

*Edgar Allan Poe
Louis Aragon
Stephen Spender
Jiří Kolář
Allen Ginsberg
Hans Magnus Enzensberger*

INTERPRETACE BÁSNÍ

Zdeněk Kožmín

Dušan Karpatský

Labyrinth literature

Slovník literární teorie

143

1910-1946. 1910-1946. 1910-1946.

HYFALAGA

U slo. hypogal = základ - základní část. Slo. hypogal = základ - základní část. Slo. hypogal = základ - základní část.

HYPERION

U slo. hyperion = nadpřesahující. Slo. hyperion = nadpřesahující. Slo. hyperion = nadpřesahující.

HYPERION

U slo. hyperion = nadpřesahující. Slo. hyperion = nadpřesahující. Slo. hyperion = nadpřesahující.

HYPERBOLA

U slo. hyperbola = nadpřesahující. Slo. hyperbola = nadpřesahující. Slo. hyperbola = nadpřesahující.

hypogal

U slo. hypogal = základ - základní část. Slo. hypogal = základ - základní část. Slo. hypogal = základ - základní část.

HYPERALISTIKA

U slo. hyperaliska = nadpřesahující. Slo. hyperaliska = nadpřesahující. Slo. hyperaliska = nadpřesahující.

HYPOCHONIA

U slo. hypochonia = nadpřesahující. Slo. hypochonia = nadpřesahující. Slo. hypochonia = nadpřesahující.

HYPOCHONIA

U slo. hypochonia = nadpřesahující. Slo. hypochonia = nadpřesahující. Slo. hypochonia = nadpřesahující.

HYPERION

U slo. hyperion = nadpřesahující. Slo. hyperion = nadpřesahující. Slo. hyperion = nadpřesahující.

hypogal

U slo. hypogal = základ - základní část. Slo. hypogal = základ - základní část. Slo. hypogal = základ - základní část.

KORUPCE

U slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení.

KORUPCE

U slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení.

KORUPCE

U slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení.

KORUPCE

U slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení.

KORUPCE

U slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení.

KORUPCE

U slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení.

KORUPCE

U slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení.

KORUPCE

U slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení.

KORUPCE

U slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení.

150

KORUPCE

U slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení.

KORUPCE

U slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení.

KORUPCE

U slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení.

KORUPCE

U slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení.

KORUPCE

U slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení. Slo. korupce = zkažení.

Eds. RICHARD MÜLLER a PAVEL ŠIDÁK

Slovník novější literární teorie Glosář pojmů

ACADEMIA

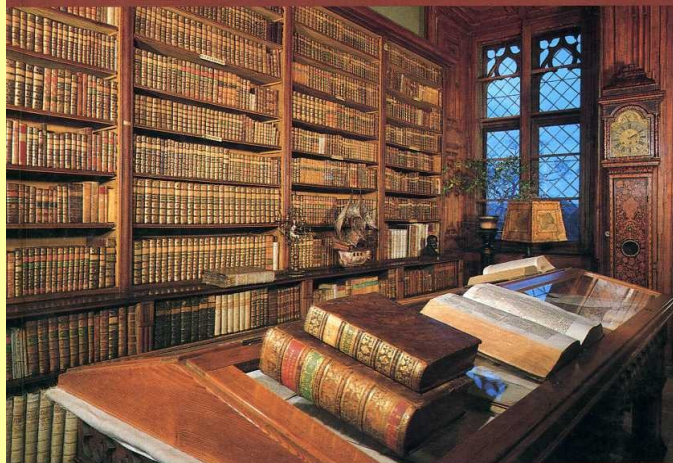
LITERÁRNÍ ŘADA

Lexikon teorie literatury a kultury

Ansgar Nünning (ed.)

Rozšířeno o 45 českých hesel

PANORAMA ČESKÉ LITERATURY

LITERÁRNÍ DÉJINY OD POČÁTKŮ DO SOUČASNOSTI

Pavel Janoušek a kolektiv

DĚJINY
ČESKÉ
LITERATURY
1945–1989

I. 1945–1948

Academia

ALENA FIALOVÁ (ed.)

V souřadnicích mnohosti

Česká literatura první dekády
jedenadvacátého století
v souvislostech a interpretacích

ACADEMIA

LITERÁRNÍ ŘADA

Slovník

A U T O R Ů

literatury

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

2.

Čeští

S P I S O V A T E L É

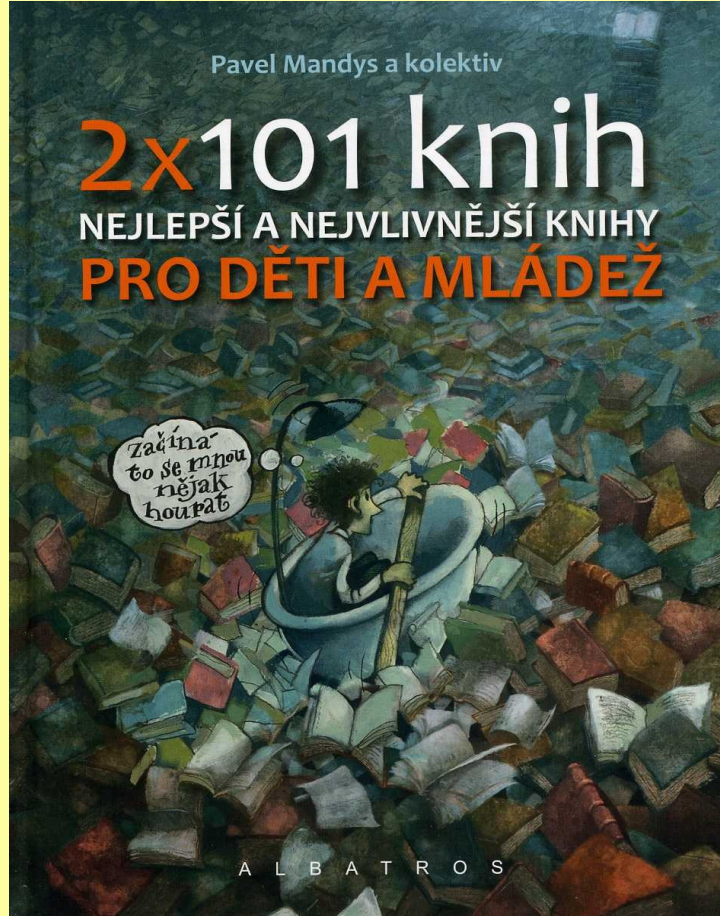
Pavel Mandys a kolektiv

2x101 knih

NEJLEPŠÍ A NEJVLIVNĚJŠÍ KNIHY
PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Začíná
to se mnou
nějak
houpát

A L B A T R O S

čes
ká
lite
ratu
ra

3 — 2015

63

ústav pro českou literaturu av čr

SLOVO
a
SLOVESNOST

3

76/2015

ISSN 0037-7031